



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiæ Augustæ Scriptores VI

Ælius Spartianus. Vulc. Gallicanus. Julius Capitolinus. Trebell. Pollio. Ælius
Lampridius. Flavius Vopiscus

Spartianus, Aelius

Lugduni Batavorum, 1671

Flavii Vopisci Syracusii Numerianus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51232)

NUMERIANUS.

II **N**UMERIANUS Cari filius, moratus egregie & vere dignus imperio, eloquentia etiam præpollens, adeo ut publice declamaverit, feranturque illius scripta nobilia, declamationi tamen quam Tulliano accommodatiora stylo. Versu autem talis fuisse prædicatur ut omnes poëtas sui temporis vicerit. Nam & cum Olympio Nemesiano contendit, qui ⁴ ἀλιόλιγκοι, κωνηζέλιγκοι, & νουλιγκοι scripsit: ⁵ quique omnibus coloniis illustratus emicuit, & ⁶ Aurelium Apollinarem jamborum scripto-

CASAUBONUS.

I FLAVII VOPISCI SYRACUSII NUMERIANVS.] Triã verba prima delenda, ultimo solum relicto: vel ut in regio, DE NUMERIANO.

2 Adeo ut publice declamaverit, f.] Et quidem in tenerima ætate, adhuc pæne puer. T. Calpurnius ecloga prima:

*Aurea secunda cum pace renascitur ætas:
Et redit ad terras tandem squallorũ situ-
que*

*Alma Themis posito, juvenemque beata
sequuntur*

*Secula, maternis causam qui lusit in ul-
nis.*

necessario ista vel de Carino capienda vel de Numeriano: sed omnino de hoc potius, quam de illo: Nam & Aurelio Victori Numerianus dicitur, *adolescens bonus facundusque*. Fuisse tamen & Carinum iis artibus in adolescentia prima educatum restantur verba scriptoris incerti apud Suidam: quibus dicitur cædis nonnullorum à Carino occisorum, hanc causam extitisse, quod sibi adolescentulo declamanti non favissent pro sua voluntate.

4 Qui ἀλιόλιγκοι, κωνηζέλιγκοι & νουλιγκοι scripsit.] Latine hi indices

scribuntur in veteribus non Græcè. pro Νουλιγκοι aliquando suspicabat scribendum Ἰξόλιγκοι. sic enim Opianus cum venationum materiam tractandam arripuisset, iisdem tribus titulis libros fecerat.

5 Quique omnibus coloniis illustratus emicuit.] Ridicule omnes codices colonis pro coronis. nam ita scribendum nemo non videt.

6 Aurelium Apollinarem jamborum scriptorem.] Et hic error vetus ac constans in exemplaribus: jamborum pro jamborum. de quo dubitari non potest.

SALMASIUS.

3 Declamationi tamen quam Tulliano accommodatiora stylo.] Vet. editio: declamationi tamen magis quam Tulliano accommodatiora stylo. ita veteres loquebantur. magis majores nugas, apud Plautum.

GRUTERUS.

4 ἀλιόλιγκοι, κωνηζέλιγκοι & νουλιγκοι scripsit.] Pal. vocem mediam Græcis tantum litteris expressit, alias duas Latinis.

6 Aureliam Apollinarem, jamborum scriptorem.] Pal. non abit ab illo vulgato jamborum.

scriptorem, qui patris ejus gesta in literas retulit, iisdem quæ recitaverat editis ¹ veluti radio solis obtexit. Hujus oratio fertur ad senatum missa tantum habuisse eloquentiæ, ut illi statua non quasi Cæsari, sed quasi rhetori decerneretur ponenda in bibliotheca Ulpia, cui subscriptum est, NUMERIANO CÆSARI ORATORI TEMPORIBUS SUIS POTENTISSIMO. Hic patri comes fuit bello Persico: quo mortuo ¹² quum nimio fletu oculos dolere cœpisset, quod illud ægritudinis genus nimia utpote familiarissima, confectus angustia incurrisset: & dum ¹ lectica portaretur, factione Arrii Apri soceri sui, qui invadere conabatur imperium, occisus est. Sed quum per plurimos dies de imperatoris salute quæreretur à milite, ⁴ concionareturque Aper, idcirco illum videri non posse quod oculos invalidos à vento ac sole subtraheret, ⁵ fœtore tamen

CASAUBONUS.

¹ Veluti radio Solis obtexit.] Atqui Solis radii res non obteguntur: sed illustrantur. verum eo respicit, quod lumen Solis minora lumina, ut lucernæ, obscurat extinguitque: quod Græci dicunt καὶ ζουγιάδα.

GRYTERVS.

² Cum nimio fletu oculos dolere cœpisset, quod illud ægritudinis genus nimia utpote familiarissima confectus angustia incurrisset, & dum lectica portaretur, factione, &c.] Valde divertit ab hac lectione Palatinus, in quo: cum oculos dolere cœpisset, quod illud ægritudinis genus nimia utpote confecto familiarissimum, ac lectica portaretur, factione Apri soceri, &c. sic Palatinus; ac à manu recenti adscriptum vigilia circa vocem confecto. quam si admittimus, omnia belle se habebunt, dummodo rescribamus, cum oculos dolere cœpisset, quod illi ægritudinis genus, utpote confecto vigiliâ, familiarissimum fuit, ac lectica portaretur, factione, &c.

⁴ Concionareturque Aper.] Legerim

caucionareturque Aper, aut sane canffareturque Aper.

SALMASIUS.

² Cum nimio fletu oculos dolere cœpisset.] Totum hunc locum ita concipit editio princeps: quo mortuo cum oculos dolere cœpisset, quod illud ægritudinis genus nimia utpote confecto familiarissimum fuit, ac lectica portaretur. quæ corruptissima sunt, nec quomodo sint emendanda reperio, præsertim ope melioris codicis destitutus. nam heic nos Palatinus deseruit. vulgaram lectionem etsi integriorem, suspectam tamen habeo, nec dubium quin à correctoribus sit.

³ Lectica portaretur.] Lectica operata. Joannes Antiochenus, καὶ δὲ ζουγιάδα. Νεμπελαιὸς τοφλαθεὶς ἐν κεκαλυμμένῳ φορεῖα δὲ Περσίδος εἰσακτίζετο, ὃν λάθρα ἀνείλεν ὁ πενθερὸς καὶ ἔλαθεν νεκρὸς φερόμενος ἐν τῷ δουσιῶδι εἰδηλώθη.

⁵ Fœtore tamen cadaueris res esset prodita.] Joannes Antiochenus: εὖς ἐν τῷ δουσιῶδι εἰδηλώθη.

men cadaveris res esset prodita, omnes invaserunt Aprum, cujus factio non latere potuit, eumque ante signa & principia protraxere. Tunc habita est ingens
 13 concio, factum etiam tribunal. Et quum quaereretur quis vindex Numeriani justissimus fieret, quis daretur Reip. bonus princeps, **DIOCLETIANUM** omnes divino consensu, cui multa jam signa facta dicebantur imperii, Augustum appellaverunt, ¹ domesticos tunc regentem, virum insignem, callidum, amantem Reip. amantem suorum, & ad omnia quæ tempus quaesierat, paratum: ² consilii semper alti, nonnunquam tamen

effron-

CASAUBONUS

¹ Domesticos tunc regentem.] Ita Victor: alii comitem domesticorum vocant: cujus muneris sæpe Marcellinus meminit. libro xii. Codicis, titulus extat de domesticis & protectoribus. Zonaras hic: δὲξ Μυσίας ἐγγύς· ἄλλοι δὲ κείνην διωκτικῶν αὐτῶν ἡγεῖσθαι φασί. δομestικὸς δὲ τις τῶν ἐκπέρας νομίζουσι. sed errat Zonaras qui domesticos equites solum putat fuisse: nam erant & pedites: qua de re adhibe in consilium avi nostri Papinianum.

² Consilii semper alti, nonnunquam tamen effrontis, sed prudentis.] Quid appellat consilium effrons? Latinis frons pudoris & modestiæ sedes. & frons tenera sive imbecillis apud optimos scriptores, de homine verecundo dicitur, & eo qui alium offendere quoquo modo non sustineat. igitur consilium effrons est audax, immodestum & ejus qui omnes præ se despiciat. & vere quidem hoc Vopiscus de Diocletiano: cujus arrogantiam summam in summis virtutibus omnes historici loquuntur. Aurelius Victor: Valerius Diocletianus domesticos regens ob sapientiam deligitur, magnus vir: his moribus tamen: quippe qui primus ex auro veste questita, serici ac purpure gemmarumque vim plantis concupiverit: quæ quanquam plus quam civilia, tumidique & affluentis animi,

levia tamen præ cæteris: namque se primus omnium Caligulam post Domitianumque, Dominum palam dici passus, & adorari se, appellarique uti Deum. mox: Verum hæc in Valerio obducta cæteris bonis: eoque ipso quod Dominum dici passus, parentem egit. vides mirum virtutum ac vitiorum temperamentum; quale his verbis significare voluit: qui cum imperante Diocletiano hæc scriberet, libertatem dicti hujus subit mitari. cum dicit Victor, verum hæc in Valerio obducta cæteris bonis, versum περιμιασθη Græcorum exprimit:

Ἄλλοις δὲ ἐσθλοῖς τὸν δὲ ἀπρωθείται
 ψόρον
 quem & Cicero usurpavit.

SALMASIUS.

² Consilii semper alti, nonnunquam tamen effrontis.] Doctissimo viro haud visum miror scribendum esse: consilii semper alti, nunquam tamen effrontis, sed prudentis. etiam fortasse legendum: nunquam tamen effrontis sed prudentis, nam pudens opponitur effronti. effrons qui sine fronte est, quem & infrontem quidam dixere. unde infrontate apud Fulgentium pro impudenter: catillare est per alienas domos infrontate & grave. ἀπρωθείται apud Anastasium Sinaitam legi pro effronte vel infronte. ut ἡρωεῖται pro ferrea frontis homine, apud Chrysostomum legitur.
 fronte-

effrontis, sed prudentis, nimia perversa motus inquieti pectoris comprimendis. Hic quum tribunal conscendisset, atque Augustus esset appellatus, & quaereretur quemadmodum Numerianus esset occisus, educto gladio Aprum praefectum praetorii ostentans percussit, addens verbis suis, *Hic est auctor necis Numeriani.* Sic Aper seipsum foedavit, & deformibus consiliis agens dignum moribus suis exitum dedit. Avus meus retulit se interfuisse concioni quum Diocletiani manu esset Aper occisus: percussisse autem dicebat Diocletianum, & dixisse, *Gloriare Aper, Aeneae magni dextra cadis.* ¹ Quid ego miror de homine militari, quamvis sciam plurimos plus quam militares vel Graece vel Latine, vel comicorum usurpare dicta vel talium poetarum? Ipsi denique comici plerunque sic milites inducunt, ut eos faciant vetera dicta usurpare. Nam &, ² *Lepus tute es, & pulpamentum quaris,* Livii Andronici dictum est: multaque alia quae Plautus Caeciliusque posuerunt. ³ Curiosum non puto, ¹⁴ neque satis vulgare, fabellam de Diocletiano Augusto ponere ⁴ hoc convenientem loco, quae illi data est ad omen imperii. Avus meus mihi retulit ab ipso Diocletiano

frontosum tamen pro impudente, & frontose pro impudenter etiam alibi notavimus.

CASaubonus.

¹ Quid ego miror de homine militari, g.] Scribe, quod ego miror d.

² Lepus tute es & pulpamentum quaris.] Accepit Terentius sive Livius Andronicus à Graecis: Δασύπυς κρείων ἐπιθυμεί.

³ Curiosum non puto, neque satis vulgare, f.] Ego non dubito auctorem scripsisse, Curiosum puto neque satis vulgare, f. nam Vopisco semper, ut in superioribus monebamus, curiosus, est ὁ πολυμαθείας ἐραστής: & curiosi-

tas, aviditas aliquid noscendi quod non sit vulgare. quare curiosum puto, interpretari debes hoc loco, δασύπυς πολυμαθείων ἐπιθυμείων.

⁴ Hoc convenientem loco.] Huic.

GRUTERVS.

¹ Quod ego miror de homine militari.] Sic melius membranæ Palatinæ, quam editi, quid ego.

⁴ Hoc convenientem loco.] Sic & Pal. pro huic.

SALMASIUS.

¹ Quid ego miror de homine militari.] Scribe: id ego miror de homine militari. vel, quod ego miror. cum Casaubono.

D d d 5 1 Apud

tiano compertum. Quum (inquit) Diocletianus¹ apud Tungros in Gallia quadam in caupona moraretur, in minoribus adhuc locis militans,² & cum Druide quadam muliere³ rationem convictus sui quotidiani faceret,⁴ at illa diceret, *Diocletiane, nimum avarus, nimum parcus es*: joco non serio Diocletianus respondisse fertur,⁵ *Tunc ero largus quum imperator fuero*. Post quod verbum Druis dixisse fertur, *Diocletiane, jocari noli: nam imperator eris quum Aprum occideris*.¹⁵ Semper exinde Diocletianus in animo habuit imperii cupiditatem, idque Maximiano conscio atque avo meo,⁶ cujus hoc dictum à Druide ipse retulerat. Denique ut erat altus, risit & tacuit.⁷ Apros tamen in venationibus, ubi fuit facultas, manu sua semper occidit. Denique quum Aurelianus imperium accepisset, quum Probus, quum Tacitus, quum ipse Carus, Diocletianus dixit, *Ego semper apros occido, sed alter semper utitur pulpamento*. Jam illud notum est, atque vulgatum, quod quum occidisset Aprum præfectum prætorii, dixisse fertur, *Tandem Aprum fatalem occidi*. Ipsum Diocletianum idem avus meus dixisse dicebat, nullam aliam fuisse sibi causam occidendi manu sua Aprum, nisi ut impleret Druidis dictum, & suum firmaret imperium. Non enim tam crudelem se innotescere cuperet, primis maxime diebus imperii, nisi illum necessitas ad hanc atrocitatem occisionis attraheret. Dictum est de Caro, dictum etiam de Numeriano, superest nobis Carinus.

CASAUBONUS.

¹ *Apud Tungros in Gallia.*] Belgica, ubi Germania inferior. nam Tungri, populus Germanicus.

⁵ *Tunc ero largus cum imperator fuero.*] Similem historiam vel fabellam narrat Spartianus in Severo.

⁶ *Cujus hoc dictum à Druide ipse retulerat.*] Scrib. cui sibi hoc dictum à Druide i. r.

GRUTERUS.

³ *Rationem convictus sui quotidiani.*]

Pal. *curvationem conv.*

⁴ *Atque illa diceret.*] Sic Pal. non at, ut prius cusi.

⁶ *Cui hoc dictum à Druide.*] Ita Pal. non cujus hoc dictum.

⁷ *Apros tamen in venationibus.*] Pal. *venatibus*. nihilo pejus, quam vulgg.

SALMASIUS.

² *Et cum Druide.*] Cum Dryade. & ita semper scriptum in Palarino. vide quæ supra notavimus. paulo post lege: cui hoc dictum à Dryade.

FLA-